

**Langsua
nasjonalparkstyre**

Postadresse
Postboks 987
2604 LILLEHAMMER

Besøksadresse
Vestringsvegen 4
2651 Østre Gausdal

Kontakt
Sentralbord: +47 61 26 60 00
Direkte: +47 61 26 62 01
fminpost@fylkesmannen.no
<http://www.nasjonalparkstyre.no/langsua>

Prosjektgruppen for Sikteskive på Skaget
Mylskerudveien 45
1152 OSLO

Saksbehandler Morten Liebe

Vår ref. 2019/8204-10 432.3

Deres ref.

Dato 13.11.2020

Sikteskive i Langsua nasjonalpark - Prosjektgruppen for Sikteskive på Skaget

Vi vise til deres søknad.

Langsua nasjonalparkstyre gjorde en prinsipiell vurdering av spørsmålet om sikteskiver i nasjonalparken i møte 02.11.20:

Vedtak

Alternative telefonbaserte løsninger anbefales primært testet og brukt for å unngå inngrep i verneområdene. Sikteskiver kan evt. tillates i et landskapsvernområde under visse forhold og forutsetninger. Sikteskiver på et utvalg av topper i nasjonalparken strider mot verneformål og verneforskrift, og har samtidig ikke hjemmel i naturmangfoldlovens unntaksbestemmelse, §48.

Klage

Vedtaket kan klages inn for Miljødirektoratet av parter i saken eller andre som har rettslig klageinteresse med en frist på 3 uker, jf. forvaltningslova § 28. En eventuell klage skal rettes til Miljødirektoratet, men sendes til Langsua nasjonalparkstyre.

Nedenforstående saksutredning lå til grunn

Saksopplysninger

En gruppe har søkt om å sette opp en sikteskive på Skaget (1685) i Øystre Slidre. Nasjonalparkstyret fikk seg forelagt en sak om dette i møte 11.05.20, sak 28/2020. Styret valgte å utsette den saken. Som en oppfølging av denne saken, og i forhold til evt. andre kommende søknader, ønsker styret å gjøre prinsipielle vurderinger vedr. den typen installasjoner i verneområdene før det tas stilling til konkrete tilfeller. Spørsmålet om etablering av sikteskive er også en grunn disponeringssak som styret ikke har ansvaret for.

Verneformål – forskrift - Naturmangfoldloven

Formålet med nasjonalparken er å ta vare på et stort, sammenhengende og i det vesentlige urørt og villmarkspreget naturområde som inneholder særegne og representative økosystemer og landskap som er uten tyngre naturinngrep.

Formålet med nasjonalparken er videre å ta vare på:

- et lavfjellsøkosystem med et egenartet og variert biologisk mangfold herunder arter,

Nasjonalpark	Langsua
Naturreservat	Hersjømyrin, Kjølåane, Oppsjømyra, Røssjøen, Skardberga
Landskapsvernområde	Dokkfaret, Espedalen, Haldorsbu, Storlægeret

bestander og naturtyper ferskvann/våtmark, urskog/gammelskog, høgstaudebjørkeskog, kalkrike områder i fjellet, rasmare og - vakre og egenartede landskap
- særpregede kvartærgeologiske forekomster
- kulturminner.

Allmennheten skal gis anledning til uforstyrret opplevelse av naturen gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

I verneforskrift for Langsua nasjonalpark er det et generelt forbud mot oppføring av anlegg og innretninger, forskriftens §3, 1,1 (landskapet).

Formålene med naturreservatene (5 stk.) er å ta vare på biologisk mangfold herunder naturtypene, artene og de forekommende økologiske prosessene mm i de respektive reservatene. Det er forbud mot oppføring av innretninger som kan endre naturmiljøet.

Formålene med landskapsvernområdene (4 stk.) er å ta vare på et natur- og kulturlandskap med økologisk verdi, kulturell verdi, opplevelsesverdi, og som er identitetsskapende. Hovedtrekkene i landskapet skal bevares hvilket betyr at det er forbud mot inngrep som kan endre det verna landskapets art og karakter.

Ingen av verneforskriftene har bestemmelser som omhandler sikteskive. Tiltaket omfattes ikke av verneforskriftene hvor forvaltningsmyndigheten evt. kan gi tillatelse til oppsetting av skilt og merking av stier iht. forvaltningsplan. Tiltaket ansees som mer omfattende og utenfor det som gjelder skilting av stier.

Saken må vurderes iht. naturmangfoldlovens §48, dispensasjon fra vernevedtaket. I denne paragrafen står det bla. (jfr. punktet verneformål – forskrift ovenfor) :

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

Søknad om dispensasjon etter første ledd skal inneholde nødvendig dokumentasjon om tiltakets virkning på verneverdiene. I dispensasjon etter første ledd skal begrunnelsen for vedtaket vise hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert virkningene som dispensasjonen kan få for verneverdiene, og hvilken vekt det er lagt på dette.

Saken skal videre vurderes iht. Naturmangfoldlovens, av 19.06.2009, §§ 7 -12. Dette omfatter bla. Føre-var-prinsippet, økosystemtilnærming og samlet belastning, kostnader ved miljøforringelse og miljøforsvarlige teknikker.

Forvaltningsplan

Denne typen tiltak er ikke omtalt spesifikt i forvaltningsplanen. Det henvises derfor til omtalen av verneforskriften over.

Eksisterende sikteskiver

I Storlægeret landskapsvernområde (Nordre Land) er det tidligere satt opp sikteskive ved Fv. 2442. Det samme er gjort ved Revsjøvegen (Vetafjellet, Gausdal) innfor Espedalen landskapsvernområde. Utenfor verneområdet står det bla. sikteskive på Spåtind (Nordre Land) sør for verneområdene og på Værsketoppen (Gausdal) sør-øst for verneområdene.

Vurdering

Nasjonalpark

Hensynet til verneformålet

Blir verneformålet i nasjonalparken fremmet? Vi henviser til verneformålet, og etter vår mening fremmer ikke denne typen tilrettelegging verneformålet (bevaring av et stort sammenhengende, vesentlig urørt og villmarkspreget område mv.). Vi kan lett undergrave hensynet til naturkvalitetene ved etablering av tekniske innretninger i nasjonalparken. Allmenheten skal samtidig i hht. formålsparagrafen gis anledning til uforstyrret opplevelse av naturen med liten grad av teknisk tilrettelegging. Tilrettelegging for friluftsliv er i denne sammenhengen underordnet naturvernet nedfelt i verneformålet. Tiltaket har mer karakter av et direkte friluftslivstiltak i et ellers tilrettelagt friluftsområde.

Eksempel på slik tilrettelegging i en nasjonalpark: På Formokampen (i omtrent same høydelag som Skaget) i Rondane nasjonalpark er det for noen år siden (tillatelse fra nasjonalparkstyret 09.04.2011, ihht. §3, 1.3e – oppsetting av skilt) satt opp en sikteskive. Sikteskive var ett av flere tilretteleggingstiltak på denne toppen, bl.a også informasjonstiltak for et fangstanlegg for villrein.

Frå vurderingene i saken hentes som kort utdrag:

Forvaltningsmyndigheten legger derfor opp til å tillate enkel tilrettelegging i dette området, en vil påpeke at det ligger føringene i forvaltningsplanen om at en også skal ivareta villreinens mulighet for syklistisk bruk av områdene i fremtiden. Med mål om en differensiert forvaltning av verneområdene, og at allmenheten skal gis anledning til en god naturopplevelse i Rondane nasjonalpark, mener forvaltningsmyndigheten på bakgrunn av ovenstående at omfanget av tiltaket er forsvarlig i forhold til verneverdiene og verneformålet i nasjonalparken. Forvaltningsmyndigheten mener at et slikt tiltak er positivt for friluftslivet og vurderer den totale belastningen av ferdsel i disse områdene som forsvarlig (jmfør naturmangfoldlovens § 10). Slik vi vurderer det ivaretar forskriftene og forvaltningsplanen §§ 1, 4 og 5 i naturmangfoldloven.

Denne saken har bare en viss relevans ved at det er gitt tillatelse til den typen tiltak i en nasjonalpark uten at vi har forutsetninger for å kommentere de vurderinger som er gjort og anvendelsen av deres verneforskrift og deres forvaltningsplan. Det som imidlertid synes klart i denne saken, er at hensynet til verneformålet dvs. ivaretagelse av leveområdene for villrein har vært tungtveiende for en tilrettelegging av denne typen i ytre deler av nasjonalparken. Slike tungtveiende hensyn har vi ikke for Langsua nasjonalpark.

Naturreservat

Reservatene er vernet av hensyn til naturkvalitetene. I formålsparagrafen ligger det ikke inne formuleringer om bruk av området til friluftsliv. Ut fra dette er en sikteskive i et naturreservat uaktuelt.

Landskapsvernområde

I landskapsvernområdene er bestemmelsene mildere dvs. at tiltak kan evt. tillates så lenge det ikke strider mot verneformålet. På samme måte som i nasjonalparken skal allmenheten gis anledning til uforstyrret opplevelse av naturen med liten grad av teknisk tilrettelegging. I slike områder er det mulig å innpasse mindre tekniske anlegg uten at det går på bekostning av verneformålet.

Vurdering i forhold til naturmangfoldloven

Uavhengig av verneområde skal det gjøres vurderinger opp mot naturmangfoldlovens bestemmelser. Dette omfatter vurderinger:

- Kunnskapsgrunnlaget §8
- Føre-var-prinsippet §9
- Økosystembelastning §10.
- Miljøforsvarlig teknikker i §12

Spesielt om naturmangfoldlovens §48

Tiltaket representerer et varig fysisk tiltak som det generelt er forbud mot i nasjonalparken og i reservatene. Jeg mener at et fysisk tiltak av denne karakteren generelt sett overskrider grensen for hva som ansees nevneverdig i forhold til verneverdiene. Ut fra denne vurderingen alene (§48) kan det ikke gis unntak fra verneforskriften for disse to vernekategoriene.

I landskapsvernområdene er inngrepet i forhold til verneformålene normalt av begrenset karakter. Hovedtrekkene i landskapet forringes neppe, og det er muligheter for etablering uten at andre verneverdiene blir ødelagt. Det innebærer at etablering kan vurderes og evt. gjennomføres ved vei, på parkeringsplasser ol.

Presedens – forholdet til forvaltningsplanen

Brukerundersøkelsen fra 2015 viser at toppturer er svært populært i Langsua. Det er minst tre organisasjoner som legger til rette for årlige «topptimmer» og det i kommunikasjon med forvaltningen. Tiltakene som de utfører er midlertidige mht. skilting og merking siden valget av topper alternerer. Dette konkrete forvaltningsregimet er nå innarbeidet i forvaltningsplanen. En sikteskive er et permanent tiltak som således går mye lengre enn de tillatelsene vi har gjort for toppturer.

I forvaltningsplanen inngår en besøksstrategi. Strategien legger opp til tilrettelegging i ytterkantene av verneområdene. Planlagte informasjons- og startpunkter ligger alle i landskapsvernområder eller like utenfor verneområdene. Dette er bevisst strategi for kanalisering av ferdselen for å ivareta verneverdiene sentral og dermed en forvaltning i tid og rom. Den strategien gjelder også for tekniske installasjoner ala sikteskiver ol. Forvaltningsplanen med besøksstrategien fastsetter en differensierte forvaltningen mellom nasjonalpark/reservat og landskapsvernområde basert på verneformålene og forskrifter. Det er nødvendig å holde på dette forvaltningsopplegget.

Er det ønskelig med slik teknisk tilrettelegging på flere topper i nasjonalparken? Dersom man gir en enkelt tillatelse i nasjonalparken, kan det lett komme opp forespørsler om flere. Jeg tror det derfor er vanskelig å nekte tilsvarende tiltak på andre topper. Samlet sett vil slike tiltak klart stride mot verneformålet fordi dette endrer naturforholdene med bla. inngrep i grunnen.

Alternative løsninger

Nasjonalparkstyret bør generelt sett vurdere alternativer til forvalters innstilling i ulike saker, også i denne saken. Men, konklusjoner skal begrunnes godt ut fra verneforskrifter, forvaltningsplan og presedensvirkning. I motsatt fall er det sannsynlig at et vedtak enkeltvis eller samlet vil undergrave verneformålet. Ved en evt. klagesak er dette sentrale forhold. Således kan styret drøfte om sikteskiver på et fåtall utvalgte topper i nasjonalparken kan forsvares i forhold til verneforskriftene og samtidig unngå en presedensvirkning. Dersom man skal gå inn i slik diskusjon, bør nok aktuelle topper omfatte de som ligger nær etablerte start og informasjonspunkter og som allerede er godt i bruk over lengre tid. Forvalterne mener at en slik løsning ikke er i henhold til verneformål og verneforskrift.

Forvalterne har søkt etter mulige alternative løsninger ved bruk av smarttelefon. Vi finner en tilnærmet løsning via <https://topps.no/utsiktskart/>. Denne løsningen/tilbudet har vi ikke testet, men det er verdt å gjøre det og samtidig søke etter flere slike løsninger. På den måten blir det ikke foretatt inngrep i grunnen.

Topps.no skriver bla. på sine hjemmeside (sitat):

Vit hva du ser!

Detaljerte utsiktskart fra ca. 4000 fjell/andre turmål er tilgjengelig i begge appene våre. Kartboka samler alle disse, og har enda flere verktøy for å gjøre deg mer kjent med utsikten. Hvorfor ikke starte med toppene du ser fra verandaen - bli ordentlig kjent ved å trekke dine egne siktelinjer?

Utsiktskart er tilgjengelig både i Tur- og toppsamleren, og i appen «Kartboka», hvor du kan "surfe" i utsiktskart, roser mm.

Konklusjon

Forvalterne mener at alternative telefonbaserte løsninger primært bør testes og brukes. Vi mener at sikteskiver evt. kan tillates i et landskapsvernområde under visse forhold og forutsetninger. Vi kan ikke anbefale en løsning med sikteskiver på et utvalg av topper i nasjonalparken ut fra de vurderingene som er gjort ovenfor. I reservatene er det ikke hjemmel for slike tiltak.

Med hilsen

Morten Liebe
nasjonalparkforvalter

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift

Kopi til:

Fylkesmannen i Innlandet	Postboks 987	2604	LILLEHAMMER
Øystre Slidre fjellstyre	Bygdinvegen 1989	2940	HEGGENES
Øystre Slidre kommune	Tingvang, Bygdinvegen 1989	2940	HEGGENES
Statskog			